

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 174/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Rastislavom Lenartom, Pollova 32, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/264/2021 z 26. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa v zmysle petitu ústavnej sťažnosti doručenej Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva na rovnosť podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2Cdo/264/2021 z 26. októbra 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a súčasne žiada priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov vzniknutých mu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že proti sťažovateľovi sa na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) viedol spor o zaplatenie sumy 5 085,08 eur s príslušenstvom, v ktorom nebol úspešný. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozhodol o odvolaní sťažovateľa rozsudkom z 28. mája 2020 tak, že potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Sťažovateľ následne podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako oneskorene podané podľa § 447 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

3. V dôvodoch rozhodnutia najvyšší súd poukázal na obsah spisu a na to, že sťažovateľ bol od začiatku sporu zastúpený advokátom [REDACTED] (plnomocenstvo z 20. júna 2017) a následne 30. augusta 2019 udelil splnomocnenie na svoje zastupovanie advokátovi [REDACTED]. Splnomocnenie udelené v poradí prvému advokátovi však nebolo odvolané a sťažovateľ pri predložení splnomocnenia v konaní udelenému v poradí druhému advokátovi a ani pri žiadnom ďalšom úkone adresovanom súdu neurčil, ktorému zo zastupujúcich advokátov majú byť doručované písomnosti súdu. Sťažovateľ tak bol v čase rozhodovania krajského súdu zastúpený dvomi právnymi zástupcami. Rozsudok krajského súdu okresný súd doručil obom právnym zástupcom sťažovateľa – [REDACTED] 10. júna 2020 a [REDACTED] 2. júla 2020. S poukazom na relevantnú právnu úpravu (§ 110 ods. 2, § 121 ods. 3 a ods. 5 CSP), ako aj rozhodnutie v obdobnej veci vedenej pod sp. zn. 9Cdo/366/2021 najvyšší súd uviedol, že za deň doručenia rozhodnutia žalovanému je potrebné považovať 10. jún 2020, a koniec dvojmesačnej lehoty na podanie dovolania pripadol na 10. august 2020. Dovolanie bolo podané na poštovú prepravu 24. augusta 2020, teda zjavne po uplynutí zákonom stanovenej lehoty.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ rekapituluje skutkový i právny stav svojej veci, najmä obsah svojho dovolania. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadväzne podrobuje kritike, pretože podľa jeho názoru vykazuje znaky až povrchného rozhodnutia, je nejasné a nepreskúmateľné. Tvrdí, že plnomocenstvo pre prvého advokáta odvolal a mal to doručiť aj tomuto advokátovi a aj do súdneho spisu. Od udelenia plnomocnenstva druhému advokátovi nepoveroval a nedával žiadne pokyny prvému advokátovi. Najvyšší súd sa však ani *de facto* a ani *de iure* nezaoberal obsahom podaného dovolania a sústredil sa iba na skutočnosť, kedy bol rozsudok krajského súdu doručený obom advokátom.

5. Sťažovateľ nesúhlasí s postupom okresného súdu, ktorý doručoval rozhodnutie krajského súdu obom advokátom. Krajský súd uviedol v záhlaví svojho rozhodnutia oboch advokátov, pričom v bode 12 odôvodnenia uviedol, že „*Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný...*“. Neuviedol, kedy presne a ktorému advokátovi sťažovateľa bolo predmetné rozhodnutie súdu prvej inštancie doručené a nevyslovil, že by sťažovateľ podal odvolanie po uplynutí lehoty na podanie odvolania a ani neuviedol, kedy bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie doručené advokátom. Inak povedané, krajský súd akceptoval existenciu zastúpenia sťažovateľa dvoma advokátmi.

6. Preto sťažovateľ tvrdí, že nerozumie, prečo najvyšší súd v záhlaví napadnutého uznesenia neuviedol aj označenie v poradí prvého advokáta, ak tvrdí, že plnomocenstvo nebolo odvolané. Z uvedeného vyvodzuje, že dovolací súd sa nesprávne vysporiadal s existenciou dvoch právnych zástupcov na strane sťažovateľa a nesprávne posúdil lehoty na podanie dovolania u každého z nich samostatne.

7. Sťažovateľ namieta aj porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. V tejto súvislosti tvrdí, že dovolanie podal 24. augusta 2020 a dovolací súd o ňom rozhodol uznesením z 26. októbra 2023, teda až po viac ako troch rokoch.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd v úvode upozorňuje, že ústavná sťažnosť koncipovaná kvalifikovaným právnym zástupcom obsahuje formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, ktorý už päť rokov nie je platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom [tým je počnúc 1. marcom 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Hoci táto skutočnosť sama osebe nemá vplyv na posúdenie toho, či je možné návrh predbežne prejednať, pretože rozhodujúce je, či jeho samotný obsah spĺňa náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde), predsa len päť rokov od nadobudnutia účinnosti nového zákona o ústavnom súde už by k takýmto „nedopatreniam“ nemalo dochádzať.

9. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa o porušení jeho práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorému vytyka dôvod, pre ktorý odmietol jeho dovolanie bez toho, aby sa vecne zaoberal jeho dovolacou argumentáciou.

10. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

11. Všeobecný súd v zásade nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi jeho postup v civilnom sporovom konaní. Takýmto predpisom je aj Civilný sporový poriadok. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, čo platí pre všetky konania vrátane dovolacieho (§ 419 a nasl. CSP). Keďže posudzovanie splnenia podmienok dovolacieho konania je zásadne v právomoci najvyššieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti sa úloha ústavného súdu v tejto veci obmedzila na posúdenie, či najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľa.

12. Ústavný súd preskúmal odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorého podstatu zhrnul v rámci bodu 3 tohto uznesenia a o jeho ústavnej udržateľnosti nemá pochybnosti, pretože nezistil jeho arbitrárnosť ani jeho nepreskúmateľnosť. K procesným podmienkam prípustnosti dovolania patrí okrem iných aj jeho včasnosť, ktorú skúma najvyšší súd

ako dovolací súd *ex officio*. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia sú úplne zrejmé úvahy najvyššieho súdu vo vzťahu k posudzovaniu procesných podmienok podaného dovolania vrátane včasnosti jeho podania. Tie sa zakladajú na citácii právnej úpravy (body 6 – 9 odôvodnenia napadnutého uznesenia), na uvedení skutočností a skutkových zistení, ktoré považoval najvyšší súd za relevantné, ako napr. dátum doručenia rozsudku krajského súdu prvému aj druhému advokátovi, dátum uplynutia lehoty na podanie dovolania proti rozsudku krajského súdu, dátum podania dovolania proti rozsudku krajského súdu, a súčasne sú podopreté dôvodmi, pre ktoré najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie bolo podané oneskorene (body 15 – 18 napadnutého uznesenia). Z § 89 ods. 3 CSP vyplýva, že strana môže byť v konaní zastúpená viacerými advokátmi, tak na danú vec nazerá aj najvyšší súd, a to s poukazom na obsah spisu. Ustanovenie § 110 ods. 2 CSP upravuje spôsob, ako je potrebné v týchto prípadoch vykonať doručovanie. Ak strana neurčí žiadneho z advokátov, čo bol aj prípad sťažovateľa, môže súd doručovať písomnosť ktorémukoľvek z advokátov. Hoci by súd nemal doručovať tú istú písomnosť viacerým alebo všetkým advokátom, pretože to môže spôsobiť problém v určení dňa doručenia, ak však už takto postupoval, potom by mali účinky doručenia nastať dňom doručenia prvému z nich. Právny záver o oneskorenosti podania dovolania, ku ktorému najvyšší súd v napadnutom uznesení za daných skutkových okolností veci dospel a ktorý napáda sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti, nie je teda ústavnoprávne neakceptovateľný.

13. Na tom nemôžu nič zmeniť ani námietky sťažovateľa uvedené v jeho ústavnej sťažnosti. Prijatý záver k otázke včasnosti dovolania podaného sťažovateľom patrí do právomoci najvyššieho súdu, ktorého úlohou bolo zohľadniť všetky skutočnosti vyplývajúce zo spisu okresného súdu, ktoré sú pre toto posúdenie v zmysle materiálnej ochrany práv a oprávnených záujmov sporových strán rozhodujúce. Ústavný súd sa tak s ohľadom na námietky sťažovateľa zameral aj na to, aby z obsahu zapožičaného spisového materiálu, ktorý si zabezpečil prostredníctvom okresného súdu, overil premenné potrebné pre posúdenie včasnosti dovolania, ktoré najvyšší súd zohľadnil pri svojom rozhodovaní.

13.1. Ako vyplýva z obsahu spisu, sťažovateľ bol zastúpený v poradí prvým advokátom od začiatku vedenia sporu, a to na základe plnej moci z 20. júna 2017 (č. l. 43). Túto plnú moc sťažovateľ v priebehu sporu neodvolal, pretože o takomto právnom úkone niet v obsahu spisu žiadnej zmienky a ani sťažovateľ v konaní o ústavnej sťažnosti nepreukázal opak. Jeho argument zostal v rovine ničím nepreukázaného tvrdenia. V poradí prvý advokát podal proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie odvolanie (č. l. 129) a zároveň sa sťažovateľ prostredníctvom tohto advokáta vyjadril k stanovisku žalobcu k jeho odvolaniu (č. l. 151). Až po predložení odvolania krajskému súdu (13. marec 2019) v poradí druhý advokát sťažovateľa požiadal o nahliadnutie do spisu a 13. septembra 2019 podal do odvolacieho konania vyjadrenie. V obsahu tohto podania pritom vyslovene uviedol, že „*dňa 30.08.2019 prevzal zastupovanie... žalovaného aj [č. l. 151]*“, čím dal krajskému súdu bez akýchkoľvek pochybností najavo, že sťažovateľ je v odvolacom konaní zastúpený dvoma právnymi zástupcami. V dôsledku toho potom rozsudok krajského súdu obsahoval v záhlaví označenie oboch advokátov sťažovateľa, a od dátumu jeho doručenia najvyšší súd odvádzal lehotu na podanie dovolania.

13.2. Pokiaľ teda sťažovateľ namietal, že krajský súd na rozdiel od najvyššieho súdu akceptoval stav dvoch zvolených advokátov bez toho, aby to malo na jeho postavenie a rozhodnutie o odvolaní negatívny vplyv, tu je potrebné uviesť, že krajský súd inú možnosť ani nemal, keďže právna úprava

vyslovene počíta s tým, že strana sporu môže byť zastúpená viacerými advokátmi, a do rozhodnutia krajského súdu o odvolaní sťažovateľa žiadnemu zo zvolených advokátov plnú moc neodvolal. Odhliadnuc od uvedeného, posudzovanie včasnosti podaného odvolania nebolo predmetom dovolacieho konania a nie je ním ani v konaní o ústavnej sťažnosti namierenej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, a preto tento argument nemá žiadnu relevanciu. Súčasne je potrebné poukázať i na odlišnosť základného a dovolacieho konania. Dovolacie konanie môže prebehnúť iba fakultatívne po právoplatnom skončení veci. Ide o samostatné konanie, v ktorom musí byť strana sporu zastúpená advokátom na základe nového plnomocenstva v prípade, ak sa plnomocenstvo udelené pre základné konanie nevzťahovalo aj na konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku (a to aj v prípade, že ide o toho istého právneho zástupcu). V posudzovanom prípade sťažovateľ podal dovolanie výlučne prostredníctvom druhého advokáta, pričom okresný súd tohto advokáta vyzval (č. l. 217), aby mu doručil osobitné plnomocenstvo na zastupovanie sťažovateľa v dovolacom konaní (buď písomný originál alebo plnomocenstvo v elektronickej podobe). V reakcii na túto výzvu druhý advokát doručil okresnému súdu originál plnej moci na zastupovanie sťažovateľa v dovolacom konaní a okresný súd predložil dovolanie spolu so spisovým materiálom najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní. Preto, pokiaľ sťažovateľ podal dovolanie prostredníctvom advokáta a predložil k tomu osobitnú plnú moc pre v poradí druhého advokáta, najvyšší súd nemal dôvod uvádzať do záhlavia napadnutého uznesenia meno v poradí prvého advokáta.

14. Iné námietky sťažovateľ nevzniesol, a tak je ústavný súd vzhľadom na už uvedené toho názoru, že právny záver najvyššieho súdu obsiahnutý v napadnutom uznesení nevykazuje znaky ústavne neakceptovateľnej svojvôle či nedostatočného odôvodnenia, a preto ním nemohlo dôjsť k neprimeranému zásahu do samotnej podstaty práva sťažovateľa na prístup k súdu ani k porušeniu ďalších práv sťažovateľa podľa ústavy (čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy), ktoré sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti označil, avšak vo vzťahu k ich namietanému porušeniu neuviedol žiadnu relevantnú argumentáciu. Keďže ústavný súd nemal preukázaný žiaden dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia, v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

15. Napokon sťažovateľ namietal neprimeranosť dĺžky vedenia dovolacieho konania v jeho veci. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takejto ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03 a rozhodnutím aj Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

16. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti bolo o dovolaní sťažovateľa právoplatne rozhodnuté, a teda k namietanému porušeniu základného práva

sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu nemôže reálne dochádzať. Pokiaľ bol sťažovateľ toho názoru, že dovolacie konanie v jeho veci trvá neprimerane dlho, nič mu nebránilo domáhať sa ochrany svojich práv prostredníctvom ústavnej sťažnosti už oveľa skôr. Preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2024

Miloš Maďar
predseda senátu